

Valtakunnallinen toimenpidekokonaisuus: Osallistamalla osaamista

Toimintalinja: TL 4, Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen

Erityistavoite: 9.1. Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen

Hallinnonala(t) ja yhteyshenkilö(t): OKM: Kulttuuri, taide, liikunta: Esa Pirnes, Kirsi Kounisharju, Heidi Sulander, Merja Hilpinen, Minna Karvonen/Leena Laaksonen

1) Yhteys Eurooppa 2020 -strategian kansalliseen toimeenpano-ohjelmaan, muihin kansallisiin strategioihin ja aluekehitykseen sekä Suomen saamiin maakohtaisiin suosituksiin.

Eurooppa 2020 -strategian Suomen kansallisina tavoitteina ovat mm. työllisyysasteen nostaminen, koulupudokkaiden sekä syrjäytymisriskissä elävien määrän vähentäminen. Myös työelämän laatu, työhyvinvointi ja työn tuottavuuden parantaminen, lasten ja nuorten osallisuus tietoyhteiskuntaan ja lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen kuuluvat tavoitteisiin.

Yhteiskunnassa on lisääntynyt ymmärrys siitä, että ratkaisuja koulutuksen ja työelämän kehittämistavoitteiden toteuttamiseksi ja syrjäytymisen estämiseksi tulee etsiä yhä enemmän muiden toimialojen toimista. Tämä on todettu viimeksi, kun on huomattu nuorten oppimistulosten Suomessa kääntyneen laskuun. Puutteet osallisuudessa, elämänhallinnassa ja hyvinvoinnissa ovat usein syitä heikkoon opiskelumotivaatioon sekä koulutukseen ja työelämään hakeutumiseen.

Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan toimialojen toimilla on suuri merkitys hyvinvoinnin, osallisuuden ja osallistumien edistämiseksi. Niiden tulee koskea hallitusohjelman mukaisesti kaikkia mutta erityisesti syrjäytymisen riskiryhmiä ja -tilanteita. Koulutuksen sekä koulutuksen ja työelämän siirtymävaiheet ovat keskeisiä riskitilanteita, joissa riskiryhmiin – syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin ja heidän perheisiinsä ja elinympäristöihinsä – tulee kiinnittää erityistä huomiota. Em. toimialojen merkitys osallisuuden, osallistumisen, elämänhallinnan ja hyvinvoinnin vahvistamisessa ja siten osaamisen tukena tulee esiin keskeisissä näiden toimialojen strategioissa ja ohjelmissa. Näitä ovat opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2020, Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia -toimintaohjelma 2010 - 2014, Valtakunnalliset yhteiset linjaukset terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikuntaan 2020 sekä Lapsi ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2012. - 2015 ja Kirjastopolitiikka 2015.

2) Lisäarvo kansalliseen ja rakennerahasto-ohjelman alueelliseen toimintaan. (EU-rahoituksen ja kansallisen rahoituksen rajapinta)

Osallisuutta, aktiivisia elämäntapoja sekä terveyttä ja hyvinvointia vahvistavia kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotalouden sekä koulutusalan ja työelämän toimintoja ja palveluja monialaisesti ja -ammattillisesti kehittämällä voidaan vahvistaa oppilaitosten toiminnan vaikuttavuutta sekä vähentää koulutuksesta ja työelämästä syrjäytymistä. Näihin tavoitteisiin liittyvät toimenpiteet eivät tule riittävästi huomioiduiksi ja toteutetuksi perinteisin hallinnonalakohtaisin toimin. Rakennerahasto-ohjelman toimenpiteet voidaan kohdentaa erityisesti hallinnonalojen rajapinnoille ja yhteistyöalueille em. tarkoituksessa. Tässä tarkoituksessa tarvitaan valtakunnallisia toimintamalleja, -tapoja ja -verkostoja, joita voidaan hyödyntää myös em. tavoitteisiin liittyvissä alueellisissa toiminnoissa.

3) Kuvaus toiminnan konkreettisesta sisällöstä, tavoiteltavista muutoksista ja tuloksista. Yhteys muihin valtakunnallisiin toimenpidekokonaisuuksiin.

Kehittämisohjelman hankkeilla edistetään osaamisresurssien parempaa ja tasa-arvoisempaa hyödyntämistä. Taide-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotyölähtöisiä toimintamenetelmiä käyttävät toimijat ja palveluiden tuottajat tukevat syrjäytymisuhan alaisia nuoria ja heidän perheitään koulutuksen ja työelämän siirtymävaiheissa. Nuorten kanssa toimivien moniammatillinen osaaminen sekä koordinaatiota

edistävät julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin väliset osaamisverkostot vahvistuvat. Asiakas- ja toimijanäkökulma vahvistuu. Syntyy uusia palvelujen ja toimintojen järjestämisen ja tuottamisen tapoja ja uusia toimintamalleja.

- **Monialaisen osaamisen vahvistaminen.** Vahvistetaan kolmannen, julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden monialaista osaamista, osaamisverkostoja ja -rakenteita ja lisätään koordinaatiota koulutuksen ja työelämän siirtymävaiheita tukevissa toiminnoissa ja palveluissa. Tuotetaan uudentlaisia toimintamuotoja ja -menetelmiä, aktivoidaan toimijoita ja palveluiden käyttäjiä ja kehitetään toimenpidekokonaisuuteen liittyvää seuranta ja arviointia.
- **Osallisuus, vaikuttaminen ja hyvinvointi nuorten toimintaympäristöissä.** Ehkäistään nuorten elinympäristöjen ja ryhmien eriytymisestä johtuvien erojen vaikutusta koulutuksen ja työelämän siirtymävaiheissa edistämällä osallisuutta ja hyvinvointia arjen toimintaympäristöissä. Kehitetään kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotyön osallistavia sekä niiden ja oppilaitosten yhteistoimintaa vahvistavia toimintamuotoja nuorten työ- ja toimintakyvyn vahvistamiseksi. Lisätään nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja verkostoidaan eri toimijoita ja niiden osaamisresursseja (koulu, järjestöt, digitaaliset ja kaupalliset ympäristöt ja palvelut).
- **Taide-, kulttuuri- ja liikuntalähtöiset menetelmät.** Osana monialaista kehittämistoimintaa mallinnetaan, pilotoidaan ja verkotetaan osaamisen hyödyntämistä tukevia ja työelämää kehittäviä taide-, kulttuuri- ja liikuntalähtöisiä menetelmiä, vähennetään liikkumattomuutta ja istumista koulutuksen ja työelämän eri vaiheissa.

Osallistamalla osaamista –ohjelma tukee muita TL 4:ään sisältyviä ohjelmia. Sillä on yhteys TL 5:n osallisuutta edistävään ohjelmaan, mutta poikkeaa siitä siten, että tässä ohjelmassa keskeistä on yksilöiden ja yhteiskunnan osaamisresurssien hyödyntäminen ja osaamistavoitteiden tukeminen, kun taas TL 5 kohdentuu köyhyyden ja syrjäytymisen erityisryhmiin.

4) Valtakunnallisen teeman koordinaatiomekanismit, hallintomalli ja poikkihallinnollisten toimenpidekokonaisuuksien hallinnonalojen välinen yhteistyö.

Välittävänä toimielimenä toimii Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. OKM asettaa toimenpidekokonaisuuden strategista ohjausta ja seuranta varten ohjausryhmän ja toimii ohjausryhmän puheenjohtajana. Hankkeita tuetaan toimeenpanon koordinoinnissa, verkostoitumisessa ja verkostojen ylläpidossa, tutkimus- ja kehittämistyössä, hallinnoinnissa sekä tulosten arvioinnissa ja levittämisessä. Rahoittava ELY-keskus tukee hankkeita erityisesti toimeenpanon koordinoinnin ja hallinnollisen ohjauksen osalta. Sisällöllisen ohjauksen osalta rahoittavan ELY-keskuksen työtä tukevat ohjausryhmän ohella opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijat.

5) Toiminnan:

• aikataulu	2014–2020
• päävastuulliset organisaatiot	OKM, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
• ohjelmarahalla rahoitettavien valtion budjettitalouden piirissä olevien viranomaisten htv-määrä organisaatioittain	Täydentyy
• kustannusarvio (julkinen rahoitus yhteensä €)	11,234 M€